بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق

سەرۆکایەتی هەرێم

سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیار

ژمارە (٣) ساڵی ٢٠١٠

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی لەبڕگەی (١)ی ماددەی (١٠)ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموارکراو پێمان دراوە و ، بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی پەرلەمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی ژمارە (٨) لە ٢٠١٠/٥/١١ بڕیارماندا بەدەرکردنی :

یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠١٠

یاسای دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمی کوردستان - عێراق

ماددەی یەکەم :

مەبەست لەم زاراوە و گوزارشتانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە :

یەکەم : هەرێم : هەرێمی کوردستان – عێراق .

دووەم : دەستە : دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمدا .

سێیەم : ئەنجومەن : ئەنجومەنی دەستە .

چوارەم : سەرۆك : سەرۆکی دەستە .

ماددەی دووەم :

بەپێی ئەم یاسایە دەستەیەك دادەمەزرێ بەناوی (**دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمی کوردستان - عێراق**) کەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆیی دارایی و کارگێڕیی خۆی هەیە و لە ڕووی کارگێڕییەوە بە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەبەسترێتەوە .

ماددەی سێیەم :

ئامانجی دەستە ئەمانەی خوارەوەن :

یەکەم : پاراستن و چاککردنی ژینگە و پەرەپێدانی بۆ ڕێگەگرتن لە پیس بوونی و پارێزگاری کردن لە پاك و خاوێنی و جوانیەتی هەرێم .

دووەم : پاراستنی ژینگە و تەندروستی گشتی لە مەترسییەکانی چالاکی و کاری زیانبەخش بەژینگە و مرۆڤـ .

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

سێیەم : نەهێشتن و چارەسەرکردنی ئاسەوارەکانی چەکی کیمیایی و تەقیوەکان بەهاریکاریکردن لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان بۆ پاککردنەوەی کێلگەکانی مین و پاشماوەکانی چەك و تەقەمەنی کە دەبنە مایەی پیسبوونی ژینگە .

چوارەم : بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاریی ژینگەیی و پتەوکردنی هەستی بەرپرسیاریەتی تاك و کۆمەڵ بۆ پاراستنی ژینگە و باشکردن و کاراکردنی ڕۆڵی ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی و هاندانی ئەرکی خۆبەخشین لەو بوارەدا .

ماددەی چوارەم :

دەستە بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی ئەم ئەرکانە لەئەستۆ دەگرێت :

یەکەم : پێشنیاز کردنی سیاسەتی گشتی پاراستنی ژینگە لە پیس بوون و کارکردن لە پێناو چاککردنی جۆرەکەی و بەرزکردنەوەی بۆ ئەنجومەنی وەزیران بۆ پەسەند کردنی .

دووەم : دانانی پلانی سالآنە و مامناوەندی و درێژخایەن بۆ پاراستنی ژینگە و چاککردنی .

سێیەم : دەرچواندنی ڕێنمایی تایبەت بەسنوردار کردن و مەرجەکان و زانیاریی ژینگەیی پێویست و چاودێری کردنی سەلامەتی ژینگە بۆ پرۆژەکان و سەلامەتی و دروستی جێبەجێ کردنی ئەم ڕێنماییانە لەگەڵ ڕەچاوکردنی بەلێن و پەیمانە نێودەلەتیەکان بۆ پاراستنی ژینگە و یاسا کار پێکراوەکان .

چوارەم : ئەنجامدانی ڕوپێو و پشکنینەکانی پەیوەست بە پیسبوونی ژینگە و ئەو هۆکارانەی کە کاریگەرییان لەسەر سەلامەتی ژینگە و ئامادەکردنی نەخشە ژینگەیەکان هەیە بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەت و لایەنە پەیوەندیدارەکاندا .

ماددەی پێنچەم :

یەکەم : دەستە سەرۆکێکی دەبێ بەپلەی تایبەت و خۆی سەرۆکی بالآیەتی و بەرپرسە لەکارەکانی و ئاراستەکردنی سیاسەتەکانی و سەرپەرشتی و چاودێری کردنی و هەموو بڕیار و فەرمان و ڕێنماییەکانی پەیوەندییان هەبێ بە ئەرکەکانی دەستە و دەسەلآتەکانی و هەموو کاروبارێکی هونەریی و دارایی و کارگێریی بەپێی حوکمەکانی یاسا لەوەوە دەردەچن و بەسەرپەرشتی ئەو جێبەجێ دەکرێن و خۆی بەرپرسە لەبەردەم ئەنجومەنی وەزیراندا .

دووەم : ئەوەی بەسەرۆکی دەستە دادەمەزرێ دەبێ ئەم مەرجانەی خوارەوەی تێدا هەبێ :

١- دەبێ لە هاووڵاتیانی هەرێم بێت و دانیشتووی بێت .

٢- دەبێ بڕوانامەی بەرایی زانکۆی بەلانی کەم هەبێ و لەبواری پسپۆڕییەکەی خۆی لێهاتوویی و شارەزایی هەبێت .

٣- خوو و ڕەوشتی باش بێ و بەتاوانی جینایەت یان کەتنی لەکەدار بەشەرەف حوکم نەدرابێ .

٤- بەشداری لەو تاوانانە نەکردبێ کە دەستەڵاتی داپلۆسێنەر ئەنجامی دابن .

سێیەم : سەرۆك بەفەرمانی هەرێمی ولەسەر پالآوتنی ئەنجومەنی وەزیران دادەمەزرێ .

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

ماددەی شەشەم :

یەکەم : دەستە لەم فەرمانگانەی خوارەوە پێکدێ و هەر فەرمانگەیەکیش لەوانە لەلایەن فەرمانبەرێکەوە بەرێوە دەچێت کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی لە بواری پسپۆڕیی فەرمانگەکەدا هەبێ و ژمارەیەك فەرمانبەر یاریدەی دەدەن :

١- فەرمانگەی کارگێری و دارایی و یاسایی .

٢- فەرمانگەی هۆشیارکردنەوەی ژینگەیی و ڕاگەیاندن .

٣- فەرمانگەی کاروباری هونەری .

٤- فەرمانگەکانی ژینگە لە پارێزگاکانی هەرێمدا .

دووەم : ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە بەهەماهەنگی لەگەڵ سەرۆکی دەستە هەر فەرمانگەیەك لە نوێ دابمەزرێنێت یان لێکیان بدات یان هەڵیان بوەشێنێتەوە ئەمەش لە چوارچێوەی پێکهاتەکانی دەستە و بەپێی پێویستی کارەکانی .

ماددەی حەوتەم :

یەکەم : دەستە ئەنجومەنێکی دەبێ بەسەرۆکایەتی سەرۆکی دەستە و لەمانەی خوارەوە پێکدێ :

١- نوێنەری ئەم وەزارەتانەی خوارەوە کە لەپلەی بەڕێوەبەری گشتی کەمتر نەبێ :

أ- وەزارەتی ناوخۆ .

ب- وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار .

ج- وەزارەتی خوێندی باڵاو توێژینەوەی زانستی .

د- وەزارەتی پلاندانان .

هـ- وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوە ئاوییەکان .

و- وەزارەتی تەندروستی .

ز- وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی .

ح- وەزارەتی سامانە سروشتیەکان .

ط- وەزارەتی کارەبا .

ی- وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن .

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

ك – وەزارەتی پەروەردە .

ل– وەزارەتی پێشمەرگە .

م – وەزارەتی رۆشنبیری و لاوان .

ن – وەزارەتی ئەوقاف و كاروباری ئاینی .

٢– أ– دوو ئەندام لە شارەزا و پسپۆرانی بواری پاراستنی ژینگە بە بڕیاری سەرۆكی دەستە .

ب– نوێنەرێك لە لیژنەی پاراستن وچاككردنی ژینگە لە پارێزگاكانی هەرێم .

دووەم : سەرۆكی دەستە بۆی هەیە لەكاتی پێویستدا نوێنەری وەزارەتەكانی دیكە و ئەو لایەنانەش بانگ بكات كە بەوەزارەتەوە نەلكاون تا بەشداری لە كۆبوونەوەكانی ئەنجومەندا بكەن بەبێ ئەوەی مافی دەنگدانیان هەبێ .

سێیەم : ئەنجومەن مانگانە كۆدەبێتەوە و سەرۆك بۆی هەیە لەكاتی پێویست بانگێشت بۆ كۆبوونەوەی نائاسایی بكات و بڕیارەكان بەزۆرینەی ژمارەی ئامادەبووان دەردەچن و لەباریكدا گەر دەنگەكان یەكسان بوون ئەو لایەنە پەسند دەكرێ كە سەرۆك دەنگی بۆ داوە ، لەسەر ئەنجومەنیشە ڕاپۆرتی سالانە لەسەر بارودۆخی ژینگە بۆسەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران بەرزكاتەوە .

ماددەی هەشتەم :

یەكەم : لەهەر پارێزگایەك لیژنەیەك بەسەرۆكایەتی پارێزگار یا ئەوەی جێی دەگرێتەوە و ئەندامیەتی نوێنەری ئەو وەزارەتانەی كە لەبڕگەی یەكەمی ماددەی حەوتەمدا دەست نیشان كراون لەگەڵ بەڕێوەبەری فەرمانگەی ژینگە لە پارێزگا پێك دەهێنرێ و پێی دەگوترێ ((لیژنەی پاراستن و چاككردنی ژینگە لە پارێزگا)).

دووەم: ئەو حوكمانەی لە ماددەی حەوتەمی ئەم یاسایەدا هاتوون سەبارەت بە كۆبوونەوەكانی ئەنجومەنی دەستە لەسەر كۆبوونەوەكانی لیژنەی پارێزگاش پیادە دەكرێت .

ماددەی نۆیەم :

ئەرك و دەسەڵاتەكانی پێكهاتەی دەستە بەپێڕەو دەسنیشان دەكرێن .

ماددەی دەیەم:

سەرۆكی دەستە بۆی هەیە رێنمایی پێویست بۆ ئاسانكاریی جێبەجێ كردنی حوكمەكانی ئەم یاسایە دەربچوێنی .

ماددەی یازدەم:

یەكەم : حوكمەكانی یاسای پاراستن و چاككردنی ژینگە لەهەرێمی كوردستان ژمارە (٨)ی ساڵی ٢٠٠٨ وەك خۆی جێبەجێ دەكرێ ئەگەر لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایەدا ناكۆك نەبن و گوزارشتی ((سەرۆكی دەستە))ش جێگای ((وەزیر)) و گوزارشتی ((دەستە)) جێگای ((وەزارەت)) دەگرنەوە لە هەر شوێنێكی یاسای ناوبراودا هاتبن .

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

دووەم : کار بەهیچ دەقێکی یاسایی یا بڕیارێك ناکرێ گەر لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێ .

ماددەی دوانزدەم :

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن .

ماددەی سیانزدەهەم :

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان) جێبەجێ دەکرێ

مسعود بارزانی
سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق

هەولێر
٨/ تەمموزی /٢٠١٠ی زایینی
١٧/ پوشپەڕ / ٢٧١٠ی کوردی
٢٦/ رجب / ١٤٣١ی کۆچی

((هۆیە پێویستەکانی دەرچوواندنی))

بەمەبەستی پاراستنی ژینگە و پارێزگاری کردن لە تەندروستی گشتی و سەرچاوە سروشتیەکان و هەمە جۆری زیندەوەریی و بەدوا داچوونی ئەو هۆکارانەی کار دەکەنە سەر سەلامەتی گشتی و لابردن و چارەسەرکردنی ئاسەوارەکانی چەکی کیمیایی و ئەو ماددانەی کە دەبنە هۆی پیسبوونی ژینگە و بڵاوبوونەوەی هۆشیاری ژینگەیی و رۆشنبیری ژینگەیی لە هەرێمی کوردستان پێویستی کرد دەستەیەك دابمەزرێ تاکو ئەو ئەرکە بگرێتە ئەستۆ بۆیە ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد